

Titel: Om Begrebet Ironi

Citation: "Om Begrebet Ironi", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K1*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon; Finn Hauberg Mortensen, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 1997-2003 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-bi-txr-shoot-id9067e4dc-438f-4acd-8037-d9a35456c80c.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K1

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Tekstredøgørelse

1. Bibliografiske data 119
2. Manuskripter og udgaver 122
3. Tilblivelseshistorie 125
4. Bedømmelsesprocedure 129
5. Udgivelsesmåde 145

1. Bibliografiske data

Om Begrebet Ironi med stadig Hensyn til Socrates udkom den 29. sept. 1841. Værket kostede i boghandelen 1 rigsdaler og 48 skilling eller 9 mark.* Formatet er oktav, ca. 130 x 210 mm.*

Bogen udkom dels i et disputatsoplag til akademisk brug, dels i et boghandelsoplag. Omfanget varierer for de to deloplag, idet forskellen hidrører fra de første, upaginerede sider (titelblad, indholdsfortegnelse mv.). I disputatsoplaget omfatter denne del otte sider, i boghandelsoplaget fire sider, begge steder uden paginering. Dernæst følger for begge deloplags vedkommende 352 sider, pagineret med arabertal.

Disputatsoplagets titelblad gengives på illustration 2

Om

Begrebet Ironi

med stadig Hensyn til Socrates.

Udgivet for Magistergraden

af

S. A. Kierkegaard,

theologisk Canddat.

Kjøbenhavn.

Paa Boghandler P. G. Philipsens Forlag.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1841.

2. Titelblad til *B's* disputatsoplag. Naturlig størrelse
, og fordelingen af dets sider fremgår af linietælleren i tekstbind 1.

Boghandelsoplagets sider fordeler sig således, idet de første fire sider her tælles med romertal: [I]
afvigende titelblad, se illustration 3

Om

Begrebet Ironi

med stadigt Hensyn til Socrates.

S. A. Kierkegaard.

ἀλλὰ δὴ ὡς ἔχει ἂν τε τις εἰς κολυμβή-
θραν σμικρὰν ἐμπέση ἂν τε εἰς τὸ μέγι-
στον πέλαγος μέσον, ὅμως γε νεὶ οὐδὲν
ἦττον. Πάνυ μὲν οὖν. Ὅσοῦν καὶ ἡμῶν
νευστέον καὶ πειρατέον σώζεσθαι ἐκ τοῦ
λόγου, ἦτοι δελφῖνά τιν' ἐλπίζοντας ἡμῶν
ἀπολαβεῖν ἂν ἢ τινα ἄλλην ἄπορον σω-
τηρίαν.

De republica L. 5 § 453 D.

Kjøbenhavn.

Paa Boghandler P. G. Philipsens Forlag.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

1844.

3. Titelblad til *Bis* boghandleroplag. Naturlig størrelse

; [II] blank; [III] Indhold. [IV] blank; [1] deltitelblad til første del; [2] blank; [3]-350 tekst med deltitelblad til anden del på s. [251]; [351-352] friblad. Hertil kommer i visse eksemplarer af boghandelsoplaget to upaginerede sider med forlagsannoncer for oversatte teologiske bøger samt endnu to blanke sider.

Hvad angår titelblad, kan boghandelsoplagets afvigelse i forhold til disputatsoplaget efterses på de gengivne faksimiler. Væsentligst er, at forfatterens borgerlige titel: »theologisk Candidat« er erstattet af et græsk motto fra Platons *Staten*, 5. bog, 453 d: »ἀλλὰ δὴ ὡς ἔχει. semiko; ἂν τε τις εἰς κολυμβήθραν σμικρὰν ἐμπέση ἂν τε εἰς τὸ μέγιστον πέλαγος μέσον, ὅμως γε νεὶ οὐδὲν ἦττον. Πάνυ μὲν οὖν. Ὅσοῦν καὶ ἡμῶν νευστέον καὶ πειρατέον σώζεσθαι ἐκ τοῦ λόγου, ἦτοι δελφῖνά τιν' ἐλπίζοντας ἡμῶν ἀπολαβεῖν ἂν ἢ τινα ἄλλην ἄπορον σωτηρίαν. De republica L 5 § 453 D.« Mottoet lyder i Hans Ræders oversættelse: »men Sagen er jo den: hvad enten man falder i et lille Svømmebassin eller midt ud i det store Hav, saa maa man ligegodt svømme. / - Det er ganske vist. / - Saa maa vi altsaa ogsaa svømme og prøve paa at redde os ud af Debatten, enten vi saa skal haabe paa, at en Delfin vil tage os op, eller vi skal blive reddet paa en anden usandsynlig Maade«.*

Ved en intern kollation er der blevet benyttet to eksemplarer af disputatsoplaget og to af boghandelsoplaget. Eksemplarerne er:

A Det kongelige Biblioteks disputatseksemplar, katalogsignatur 14, - 43, 8^o. 07643.

B Niels Jørgen Cappelørns disputatseksemplar (tidligere hos Helge Sommer).

C Søren Kierkegaard Forskningscenterets arbejdsseksemplar af boghandelsoplaget, tilhørende G.E.C. Gads Forlag (tidligere hos dr.phil. h.c. Gustaf Bernström, Göteborg; tidligere hos greve Albert Ehrensvärd, Tosterup i Skåne).

D Det kongelige Biblioteks boghandelseksemplar, katalogsignatur 14, - 43, 8^o. Ex. 3.

Ud over de nævnte systematiske afvigelsemellem disputats- og boghandelsoplag blev der ved kollationen kun fundet følgende:

S. 49 linie 27 er navnet »Alcibiades« komplet i eksemplar B; i eksemplar C mangler det første bogstav (Icibiades); i eksemplar A og D mangler de to første bogstaver (cibiades). De manglende bogstaver er tydeligvis faldet ud i løbet af trykningen, og da graden af ufuldstændighed ikke er lineært tiltagende fra disputats- til boghandelseksemplarer, kan man slutte, at bogens hovedpart, de med arabertal nummererede sider, er trykt under ét, hvorefter oplaget er blevet skilt og forsynet med præliminærsider til hhv. disputats- og boghandelsbrug.

S. 78 linie 20 er udtrykket »Umiddelbarhed i Existentsen« forstyrret ved, at præpositionen »i« mangler i eksemplar C og D, mens den findes i eksemplar A og B.

I nærværende udgave er disputatsoplaget benyttet som grundtekst.

Ud over de generelle principper for tekstetablering, som findes beskrevet i »Tekstkritiske retningslinier« (s. 19-33), gælder for denne tekst, at de talrige græske passager er blevet gennemgået med særligt henblik på udtalevejledende accenttegn. Forkert anbragte tegn er blevet flyttet eller slettet og manglende tegn indsat. I alt er der udført 83 rettelser af denne art, alle stiltiende, dvs. uden notation i det tekstkritiske apparat. Den særlige praksis skyldes, at *Om Begrebet Ironi* (herefter forkortet *BI*) er et akademisk prøveskrift, hvor sprogrigtigheden i det græske skønnes at have været specielt betydningsfuld.

2. Manuskripter og udgaver

Til *BI* findes hverken korrektur, renskrift eller sammenhængende kladder bevaret. Det eneste manuskript, som findes, og som gengives i faksimile til sidst i tekstredegørelsen, er følgende:

BI 1 Spredte udkast til *BI*, især til første dels »Indledning«.
 1 sammenhæftning dannet af 2 helark (dobbelte folioark) foldet til 8 blade i 4^o.
 Da det første blad mangler, består sammenhæftningen af 7 bl. Se
 illustrationerne 4

4
127

~~Den 9. Søren K.~~

~~Udstregningen af bl. 11 og 12 af den afsluttede manuskript
og af navn: Mærkel: Regentiafstand.~~

~~af: E. L. p. 14.~~

... (14) ...

... (15) ...

II 32

II 33

4. Spredte udkast til BI, bl. [1r]. Udstregningerne (med blyant) øverst på siden samt de fleste rettelser (med blæk) skyldes H.P. Barfod
, 5

Læstet' ye den fjerde Maad.

Det er en Nydelic af Læstet Forme m. f. l. Læstet, at Kærteppe af
 for sigt form ugentlig; og det er det at den fjerde Maad.

Det er en Nydelic Forme med ~~den~~, at den fjerde i den
 Altestem form ind i den Danmarks den fjerde Maad i den fjerde. —

III S. 8

Forme opstod i den fjerde Maad af den fjerde Maad af den fjerde Maad.

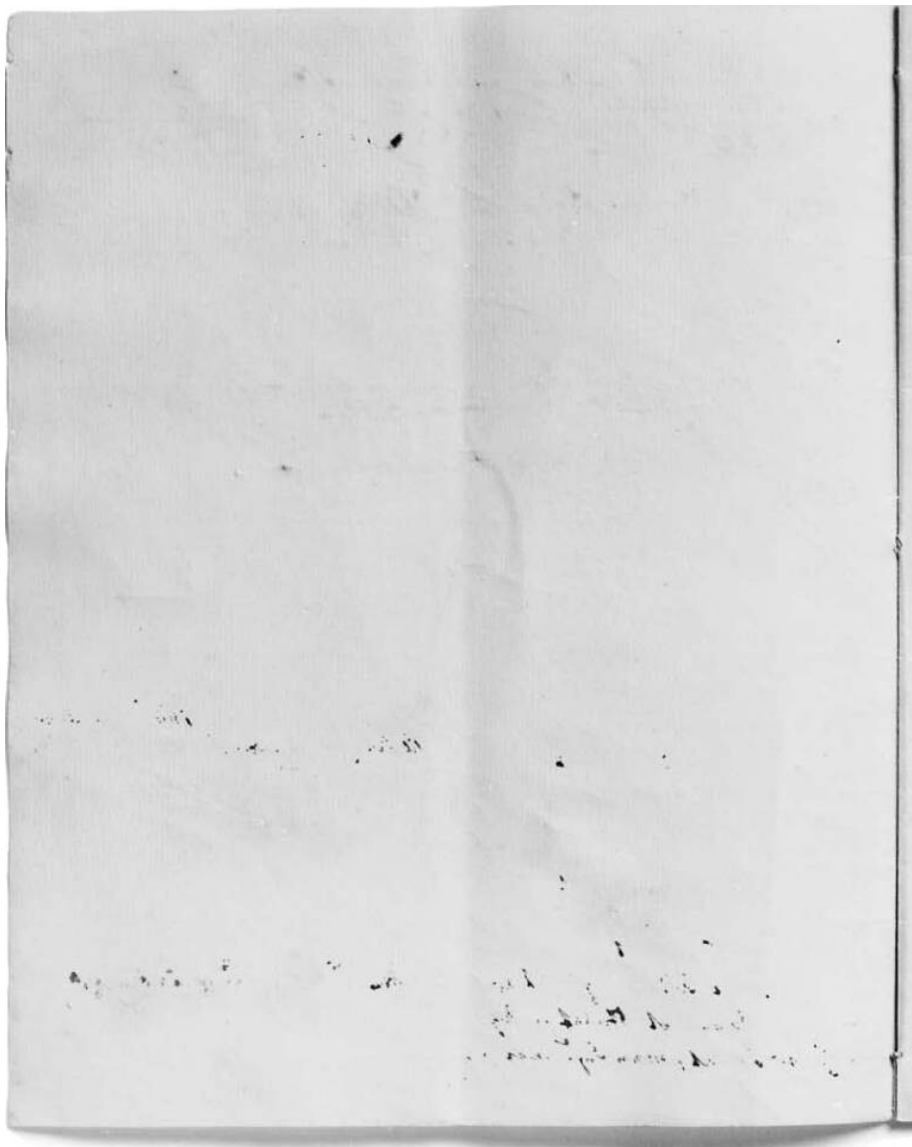
III S. 10

Forme i den fjerde Maad af den fjerde Maad af den fjerde Maad.

III S. 11

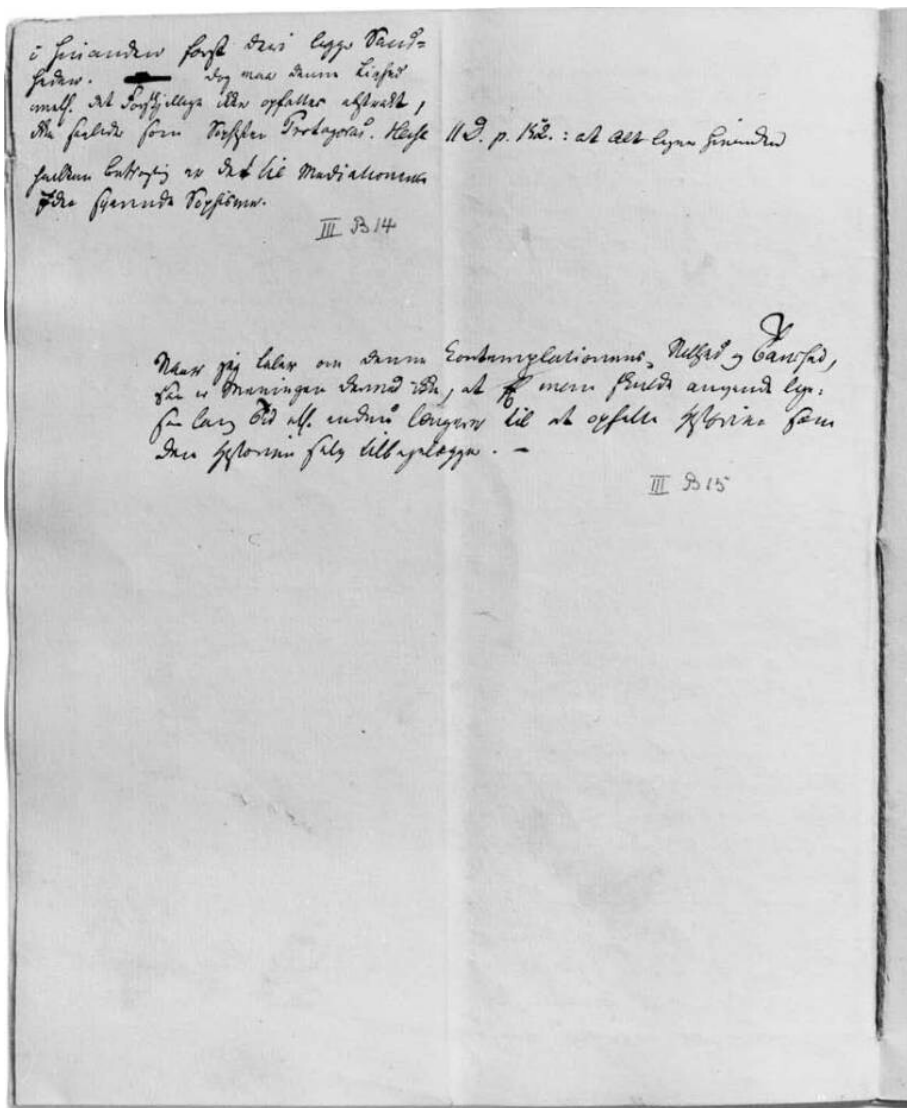
427

6. Spredte udkast til BI, bl. [2r]
, 7

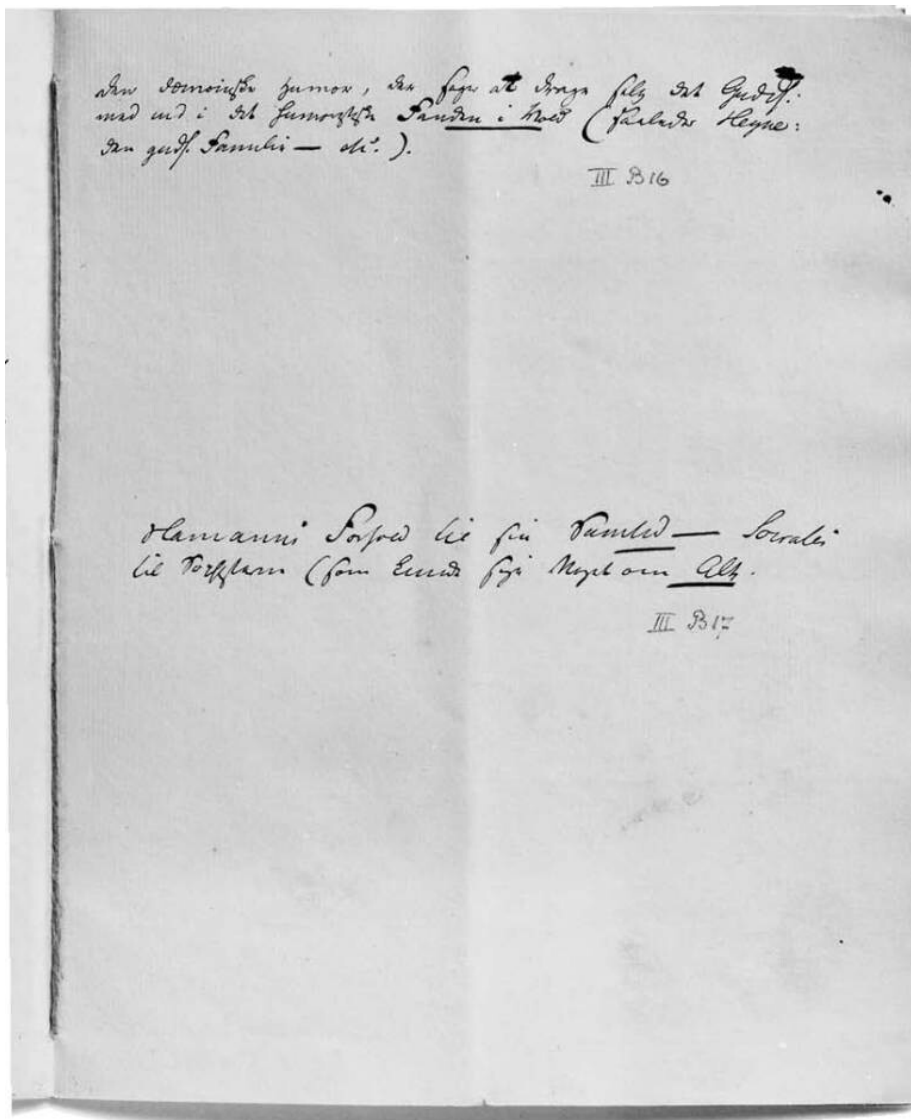


7. Spredte udkast til *BI*, bl. [2v]

, 8



9. Spredte udkast til BI, bl. [3v]
, 10



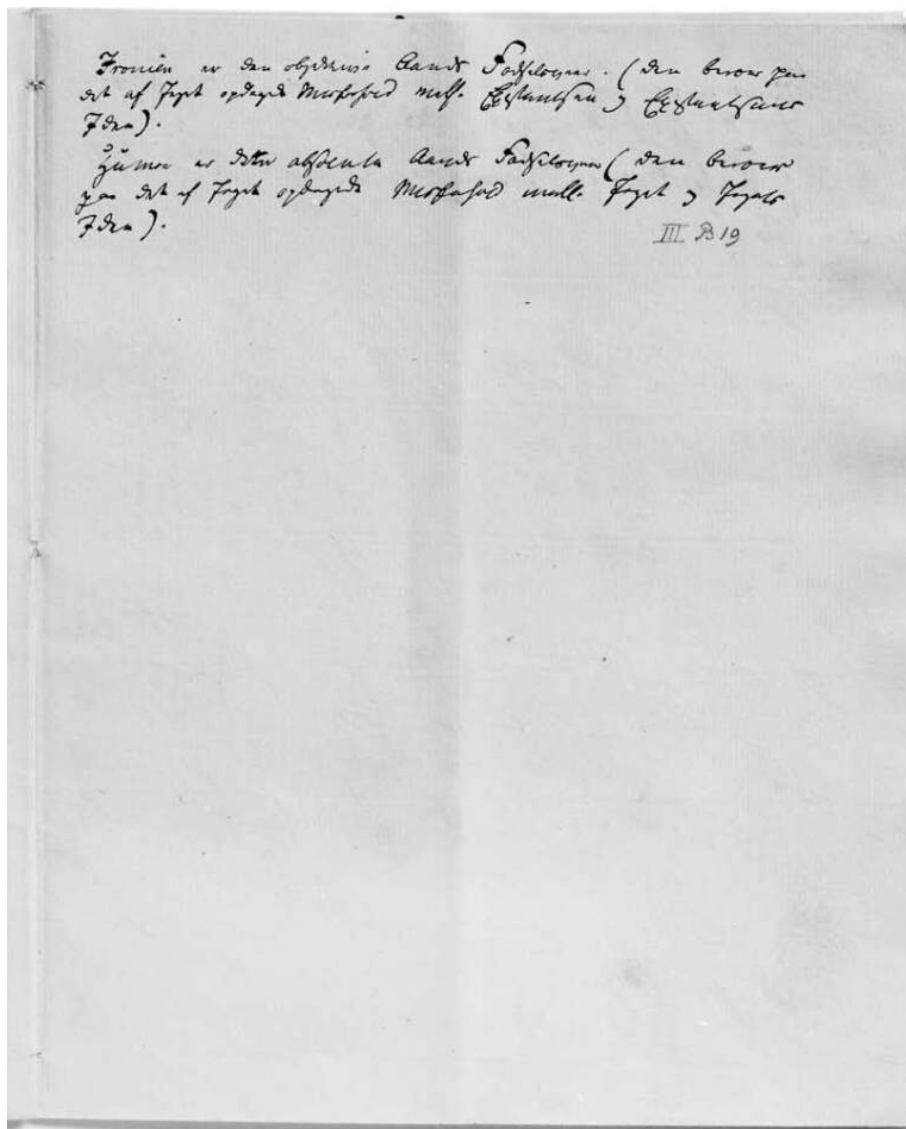
10. Spredte udkast til BI, bl. [4r]

, 11

Hoffmann er fuld uids. Brevskrifts læse og fæl-
tal at Kreisler blangal, det formelles 3-
bud af Kaldet m. Formelig af Læse 3 tra-
di i Profen —

III 818

11. Spredte udkast til *Bl*, bl. [4v]. Skrevet med blyant
, 12



12. Spredte udkast til BI, bl. [5r]

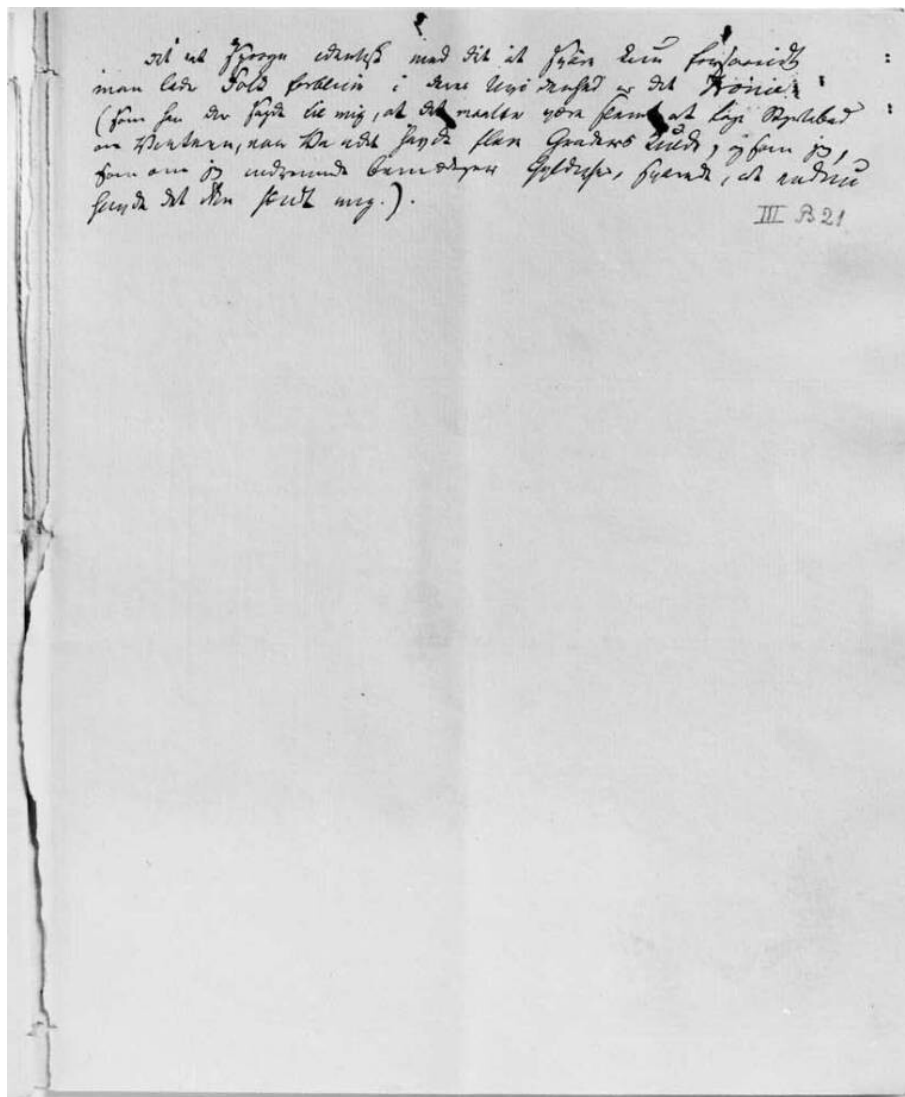
, 13

den Sagmatte Gæst, som alle Serier af: Hønnen: Kærlighed og
Kærlighed og Kærlighed - og i den sidste den Kærlighed, men Sandheden
foruden af Gæst.

Denne Kærlighed er en (Høsten). Gæsten foruden med
den Gæst (Kærlighed og Kærlighed)

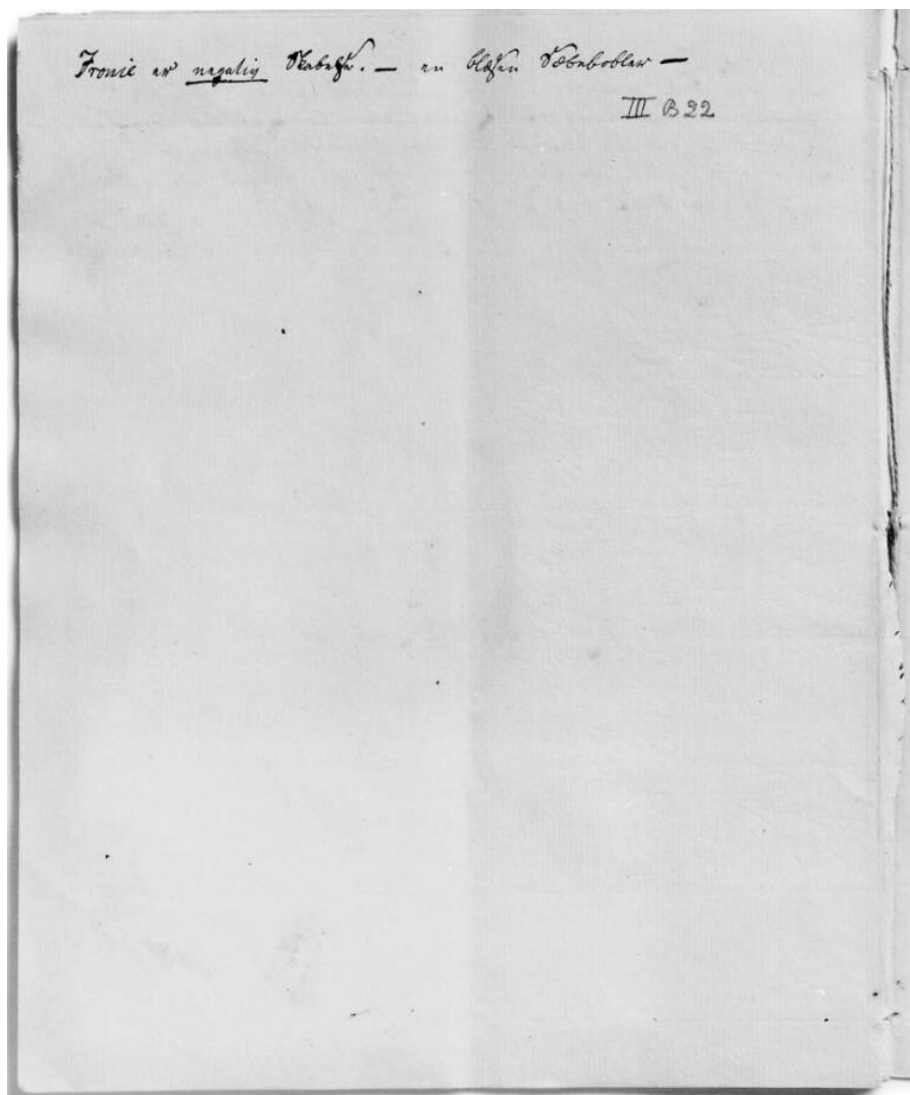
III 320

13. Spredte udkast til BI, bl. [5v]
, 14



14. Sprede udkast til BI, bl. [6r]

, 15



15. Spredte udkast til *BI*, bl. [6v]
, 16

Engelsk af den guds. Form, man sigter at freigøre det
Gudsommelige, man formaaer kun at freigøre det som Sade,
i det sig selv sigende om alle andelige Gudsommeligheder, ogsaa
den alle, men den naaede man for det begreb af
pædagogisk Sinds, at det guds. sig selv sigende i alle Sags
andelige Gudsommeligheder. Saa man nu freigaaer det
guds. med det Nærlige og det lignende Sinds for Nærlige
Sind.

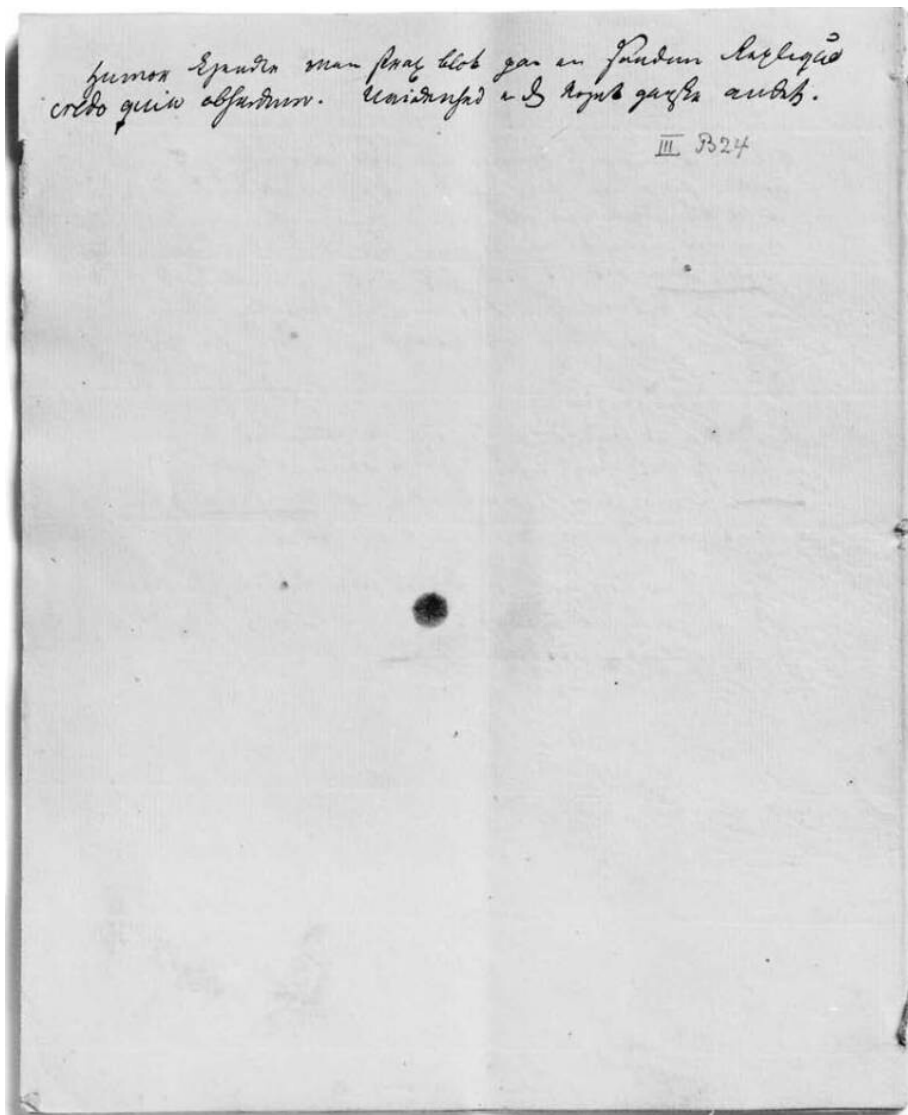
3. Troen
de vilde til Gudens Læse, da det sig selv sigende
i sig selv det guds. andelige i det man sigende Nærlige
Læse sigende i Gudsordenen og Uendelighed, det
pædagogisk overgaaende Moment til Troen.

Det guds. og det lignende Sagen sigende som det uendelige =
Nærlige, sin Uendelighed, men det sig selv sigende, det sig selv
sigende sigende = at man sigende.

III B 23

16. Spredte udkast til BI, bl. [7r]

og 17



17. Spredte udkast til *BI*, bl. [7v]

Ingen paginering.

Papir; svært, ribbet; vandmærke: bikube samt C & I Honig. Mål: 172 x 217 mm.* Hæftesnor af sejlgarn. Bl. [1] er efter beskrivningen revet af og bærer spor af at have været foldet sammen flere gange.

Bladene er foldet på langs. På [3r] rummer inderspalten tekst, yderspalten tilføjelser. På de øvrige beskrevne sider er teksten skrevet hen over hele siden. Bl. [2v] er ubeskrevet. Øverst på [1r] findes overskriften »Forord«. På [1v] findes overskrifterne »Indl.« og »Det Umidd. - Lune -«.

En del korrektioner.

En optegnelse med blyant. Spredte tilføjelser med mørkere blæk.

(*B*-fort. 427; *KA*, B pk. 3 læg 2; *Pap.* III B 2-24)

1

En enkelt optegnelse på [3r] ligger i ordlyd ganske tæt på den trykte tekst. Der er tale om begyndelseslinierne af indledningen til første del af *BI* (jf. illustration 8):

Er der Noget, hvorfor man maa rose den nyere filosofiske Stræben i dens storartede Fremtræden, saa er det visselig for den geniale Magt, hvormed den griber og kraftigt (*fastholder*) Phænomenet. Medens det nu sømmer sig for dette (der som saadant altid er foemini[ni] generis) paa Grund af sin qvindelige Natur at hengive sig til det stærkere Kjønn, saa kan man dog ogsaa ofte i den nyere Tid hos Ridderen savne den ærbødige Anstand, det dybe Sværmerie, istedetfor hvilket man stundom for meget hører Spørernes Klirren etc - skrumper en stundom sammen for Svendene.*

Linierne vedrører dog et sted, som i tekstkritisk henseende er uproblematisk, og de øvrige udkast ligger så fjernt fra den trykte tekst, at de ikke har kunnet bruges ved den kritiske behandling heraf.

Der blev ikke i SKs levetid foranstaltet noget nyt oplag eller nogen ny udgave af *BI*, ligesom den ikke blev oversat. Ganske vist fremgår det af et brev fra SK til professoren i filosofi, F.C. Sibbern, der også havde

fungeret som dekan og officiel opponert ved det mundtlige forsvar, at Sibbern »atter og atter« har rådet SK til at lade afhandlingen oversætte til tysk.* Men SK svarede henholdende, og rådet blev aldrig fulgt.

Til grund for den kritiske behandling af teksten ligger således alene førstetrykket fra 1841. Kun hvor SK citerer andre forfatteres værker, har man kunnet rette eventuelle fejl på baggrund af en kilde.

3. Tilblivelseshistorie

Bl er en disputats for magistergraden – den grad, der siden 1824 havde fungeret som den »lille doktorgrad« ved det filosofiske fakultet, svarende til licentiatgraden ved universitetets øvrige fakulteter.* Afhandlingen betegner kulminationen og samtidig afslutningen på SKs akademiske løbebane, der var begyndt med immatrikulationen fra Borgerdydskolen i okt. 1830. I sit første studieår havde SK aflagt de indledende prøver, der tilsammen udgjorde den såkaldte Anden Eksamen, nemlig Filologikum (april 1831) og Filosofikum (okt. 1831). Derefter tog han fat på det teologiske studium, som han i de første år synes at have bedrevet ganske flittigt.* Imidlertid begyndte han allerede i 1833 at høre forelæsninger af F.C. Sibbern, i sommersemestret (maj – sept.) over æstetik og poetik, og i vintersemestret (nov. 1833 – april 1834) over kristendomsfilosofi.* Fra efteråret 1834 begyndte han at udkaste æstetiske planer (bl.a. til en novelle om en mestertyv), og i foråret 1835 fordybede han sig i studier af figurerne Faust, Don Juan og Den evige Jøde. I stigende grad fortrængte disse filosofiske og litterære interesser det teologiske studium, som i foråret 1836 blev aldeles afbrudt.* Betegnende er det også, at SK i studietiden ikke knyttede sig til nogen af det teologiske fakultets professorer, men nært til filosofferne Sibbern og (især) Poul Møller. Ikke mindst samtalerne med Poul Møller, som dog døde i marts 1838, synes at have berørt den emneverden, der senere blev disputatsens; fra journalen DD ved vi fx, at de den 30. juni 1837 havde »en høist interessant Samtale« om ironi og humor.*

Hvornår SK begyndte at skrive sin afhandling, vides ikke. Man finder i hans papirer optegnelser om ironiens begreb allerede fra sommeren 1835, ganske vist da forstået i objektiv forstand som »Livs- eller Verdens-Ironi«, og fra efteråret 1836 indtræder det subjektive element i begrebet. Sokrates-skikkelsen som repræsentant for det ironiske individ, der svæver over verden, dukker op i følgende optegnelser, skrevet i journalen AA mellem 19. marts og 8. maj 1837:

Den Ro den Tryghed man har ved at læse et classisk Værk, ell. ved at omgaaes med et fuldstændigt udviklet Msk., finder ikke Sted ved det Romantiske, det gaaer næsten der ligesom naar man seer en Mand skrive, der ryster paa Haanden man frygter hvert Øieblik for at Pennen skal løbe fra ham til et ell. andet fratzenagtigt Træk. (Dette er den slumrende Ironie).

(I marginen hertil:)

Her maa Udviklingen af Begrebet Ironie tage sin Begyndelse, de grandieuse phantastiske Ideer tilfredsstilles og Reflexionen har endnu [ikke] forstyrret dette Standpuncts Godtroenhed; men nu mærker man, at det ikke gaaer saaledes til i Verden, og, da man ikke kan opgive sine store Idealer, maa man tillige føle, hvorledes Verden paa en Maade spotter Een (Ironie – romantisk, det foregaaende var nemlig ikke romantisk; men en Tilfredsstillelse under Daads Form) (denne Ironie er Verdens Ironie over den Enkelte og forskjellig fra det man hos Grækerne kaldte Ironie, som netop var den ironiske Tilfredshed hvori det enkelte Individ svævede over Verden, og som netop begyndte at udvikle sig, da Statens Idee mere og mere forsvandt derfor i Socrates; men paa det romantiske Standpunct, hvor Alt er Stræben, der kan Ironien ikke indtræde i Individet; men ligger udenfor det, denne Forskjel troer jeg man for meget har overseet.) endelig det tredie Standpunct, hvor Ironien er overlevet.*

I den sidste optegnelse mener Jens Himmelstrup at kunne lokalisere prototypen for magisterafhandlingen.* Også i andre journaloptegnelser fra sommeren og efteråret 1837 funderer SK over skellet mellem antik og moderne ironi, over forholdet mellem ironi og humor samt over forskellen på Sokrates og Kristus.*

At SK omkring dette tidspunkt desuden er begyndt at overveje at disputere for magistergraden, fremgår af en optegnelse i journalen DD, dateret 25. sept. 1837: »Nu veed jeg et passende Æmne for en Disputats: om Begrebet Satire hos de Gl., om de forskjellige romerske Satirikeres indbyrdes Forhold.«* Om han i forlængelse heraf har gjort nogen konkret begyndelse (der siden har ført ham til at udklæbe begrebet satire med ironi), kan imidlertid ikke fastslås. I givet fald må han have lagt arbejdet til side i april/maj 1838, da han efter alt at dømme begyndte at skrive afhandlingen *Af en endnu Levendes Papirer*, som udkom i sept. 1838.

Tilskyndet af faderens død den 8. aug. samme år besluttede SK at genoptage sit teologiske fagstudium

og tage embedseksamen,* men den intensive del af eksamenslæsningen begyndte først i juli/aug. 1839.* I det lille år mellem sommeren 1838 og 1839 kan han meget vel have arbejdet på ironi-afhandlingen, men næppe i det følgende hårde læseår frem til den afsluttende eksamen 3. juli 1840.

Straks efter sin eksamen drog SK til Jylland (medio juli – 6. aug. 1840), og hjemkommen fra rejsen forlovede han sig den 8.-10. sept. 1840 med Regine Olsen. Samtidig har han kastet sig over arbejdet på *BI*, hvad enten der nu var tale om en genoptagelse af noget tidligere påbegyndt eller om en udarbejdelse fra grunden. Den første mulighed synes dog at finde støtte i en udtalelse fra hans ungdomsven Emil Boesen, der i 1868 meddelte H.P. Barfod nogle træk fra SKs tidligste ungdom og fortsatte: »Det var dog først senere det voxede frem i ham til Klarhed med hvad han selv vilde og formaade, og dette skete vel især medens han skrev om Begrebet Ironie og derefter under hans Forlovelse.«*

Udarbejdelsen af afhandlingen må for en stor del være foregået sideløbende med SKs deltagelse i Pastorseminariets øvelser. Han gik på Pastorseminariet i vintersemestret (nov. – marts) 1840-41 samt i sommersemestret (maj – sept.) 1841.*

Hvornår afhandlingen er blevet afsluttet, kan ikke siges med bestemthed, men det må være sket mellem den 10. jan. og den 3. juni 1841, snarest dog umiddelbart før den sidste dato. Afhandlingen ender med en henvisning til »Prof. Martensens Anmeldelse af Heibergs nye Digte«, og denne anmeldelse fremkom i *Fædrelandet* den 10.-12. jan.

Muligvis benyttede SK en sekretær ved renskrivningen af sin afhandling. Carl Ludvig Simonsen (1817-1907), der i begyndelsen af 1840'erne udvandrede til Norge, hævdede over for sine nye landsmænd, at han havde renskrevet *BI* og dele af *Enten – Eller*. * Bortset fra, at Simonsens hånd ikke kan påvises i det bevarede ms.-materiale til *Enten – Eller*, hvad der svækker hans udsagn betydeligt, kunne han godt have ret, for så vidt angår hans forbindelse til SK. Han var svoger til Grundtvigs medarbejder J.C. Lindberg, til hvem Peter Chr. Kierkegaard i 1840'erne havde ret nære relationer. Men i SKs papirer nævnes Simonsen ikke, modsat den senere sekretær P.V. Christensen, der bistod ved renskrivningen af *Enten – Eller*.

4. Bedømmelsesprocedure

Den 3. juni indleverede SK sin afhandling til dekanen for det filosofiske fakultet, F.C. Sibbern. Det bevidnes af en notits under 3. juni 1841 i fakultetets diarium (dagbog):

Cand. theol. Kierkegaard overbragte *personlig*, som Dissertation for Magistergraden, et i det danske Sprog affattet Skrift (i 6 Bind i 4^{to}) om *Begrebet Ironi med stadigt Hensyn til Sokrates*, samt underrettede tillige Decanus om, at han havde indgivet Ansøgning til Directionen om, at det maatte tillades ham at erholde Magistergraden paa en dansk Afhandling istedetfor en latinsk, dog at han vilde forsvare den, med tilføiede theses, paa Latin.*

Herefter er det muligt ganske nøje at følge afhandlingens skæbne i det akademiske system. Kilderne findes bevaret på Rigsarkivet i København.*

Den omtalte ansøgning om at måtte erhverve graden ved en dansk afhandling blev sendt til Den kgl. Direktion for Universitetet og de lærde Skoler. Ansøgningen lød i sin helhed:

Kjøbenhavn d. 2^{den} Juni 1841.

Søren Aabye Kierkegaard, Candidat i Theologien med Laudabilis fra Juni (*sic*) 1840, ansøger allerunderdanigst om Tilladelse til at maatte indlevere sin for Magister-Graden udarbejdede Dissertation, »om Begrebet Ironi med stadigt Hensyn til Sokrates«, i Modersmaalet, dog saaledes, at der vedføies samme latinske Theses og at det mundtlige Forsvar bliver paa Latin.

Til Kongen!

For Deres Majestæt vover Undertegnede herved at fremtræde med allerunderdanigst Ansøgning om Tilladelse til at maatte indlevere sin for Magister-Graden udarbejdede Dissertation, »om Begrebet Ironi med stadigt Hensyn til Sokrates«, i Modersmaalet, dog saaledes, at der vedføies samme latinske Theses, og at det mundtlige Forsvar bliver paa Latin.

Idet jeg fordrister mig til allerunderdanigst at henlede Deres Majestæts allerhøieste Opmærksomhed

paa denne min Ansøgning, er det fornemlig Forestillingen om, at ved kongelig Naade en lignende Begunstigelse er bleven saa vel Mag. Hammerich som Mag. Adler til Deel, der giver mig Mod til at haabe, og det saa meget mere som de ydre Omstændigheder synes aldeles eensartede. Hvad nemlig den Gjenstand angaaer, jeg har foretaget mig til Behandling, da tilhører vel paa en Maade Begrebet Ironi Oldtiden, men tilhører den dog egentlig ogsaa kun forsaavidt, som den moderne Tid hermed tager sin Begyndelse, saaledes at dette Begrebs Opfattelse i strængeste Forstand maa hævdes den nyere Tid. Hertil kommer, at dette Begreb atter i den Tid, som ligger os nærmest, har gjort sig gjeldende i riig individuel Mangfoldighed. Denne dets Fremtræden i vor Tid maatte der ogsaa tages et væsentligt Hensyn til. I Betragtning heraf tillader jeg mig allerunderdanigst at hendrage Deres Majestæts allerhøieste Opmærksomhed paa, hvor vanskeligt ja umuligt det vilde blive, uden at den fri, personlige Fremstilling for meget vilde lide, udtømmende at behandle denne Gjenstand i det Sprog, der hidtil var de Lærdes. Men ligesom Gjenstandens Beskaffenhed maatte anbefale dette mit Andragende, saaledes forhaaber jeg ved mine Examina, som alle ere fuldendte med bedste Character og Examen philologico-philosophicum med Udmærkelse, at have aflagt Prøver paa at være i Besiddelse af saa megen Indsigt i de lærde Sprog, at jeg ikke kan ansees at have gjort mig uværdig til en saadan Begunstigelse. Hertil kommer, at jeg i længere Tid har beskæftiget mig med at undervise i det latinske Sprog og derved haft Leilighed til at ikke at glemme, hvad jeg har lært, og maaskee at lære Mere. I denne Henseende tillader jeg mig allerunderdanigst at lade følge en Copie af en Attest fra Borgerdydskolens Bestyrer Hr Professor Nielsen.

»Hr Candidatus theol. S. Aabye Kierkegaard udmærkede sig som Discipel i denne Skole ved Flid og Hoved og ved en aandrig Opfattelse af Underviisningsgjenstande i Almindelighed og af Sprogenes Form og Aand i Særdeleshed. Han vakte da allerede de store Forventninger om Retsindighed, Selvstændighed og Dygtighed, om det skarpe, klare og omfattende Blik, den dybe, levende og alvorlige Aand, og den i alle Retninger ypperlige Fremstillingsgave, han siden har afgivet Prøver paa. Omstændighederne have vel ikke gjort det nødvendigt for ham at undervise, men han har dog ofte følt Trang dertil. Saaledes har han flere Aar paa min Anmodning understøttet mig med de svagere Candidater i Latinsk Stiil og heldig virket til at vække dem til en Tænkning, der ikke var beregnet blot paa Examen, men vedblev at vise sig virksom paa deres senere Liv; i et Par Aar, da jeg ikke selv formedelst svage Øine kunde rette øverste Classes Stile, gjorde han det for mig med den nu modnere Indsigt i Sproget, jeg kjendte hos ham i Skolen; i eet Skoleaar læste han efter sit Ønske Latin i 2^{den} Classe, og bragte den vidt i Latin og dens hele aandelige Udvikling; nogle af dem dimitteredes i Aar, da han ogsaa velvillig understøttede mig i Latin og Stiil i øverste Classe og gjorde det ligesaa godt, som jeg selv. – Saavidt jeg altsaa formaaer at dømme, har han et ikke almindeligt Herredømme over det latinske Sprog baade mundtlige og skriftlige Behandling.«

Borgerdydskolen i Kjøbenhavn d Novb. 1840. M. Nielsen.

Om allernaadigst Bønhørelse anholder

allerunderdanigst

Søren Aabye Kierkegaard

Candidat i Theologien.*

Fra Sibbern gik afhandlingen videre til professoren i latin, J.N. Madvig, med et positivt votum, også for så vidt angik anmodningen om at få den antaget på dansk. Sibbern skrev følgende på et sammenfoldet folioark, der ledsagede afhandlingen, og på hvilket de øvrige censorer efterhånden tilføjede deres vota:

Medfølgende Afhandling i 6 Hefter i stor Quart »om Begrebet Ironie med stadigt Hensyn til Sokrates« er i de første Dage af Juni bleven bragt mig af dens Forfatter Candidat i Theologien, Søren Kirkegaard, som Dissertation for Magistergraden. Han har derhos sagt mig, at han gennem Universitetsdirectionen har indgivet en Ansøgning om, at det maatte tillades ham at indlevere en saadan Dissertation paa Dansk og at lade den trykke i samme Sprog, imod at forsvare den, hvis den findes værdig til at antages, samt tilføiede Theses, paa Latin. Jeg haaber, at, da saadan Bevilling nu har været tilstaaet Flere, og Æmnet, saaledes som Forfatteren med Hensyn til den nyeste Philosophie har behandlet det, lidet egner sig til at behandles paa Dansk, (*i marginen med fremmed hånd rettet til:* Latin) Intet vil findes til Hinder for at anbefale formældte hans Ansøgning, naar den kommer til Facultetets Erklæring, hvilket endnu ei er skeet, og ønsker jeg mig hertil auctoriseret af mine Herrer Colleger. Hvad Afhandlingen selv angaaer, som jeg, som den første Censurerende, har gennemgaaet, saa gaaer den i sin første og største Hoveddeel ud paa at gjennemføre en, saavidt jeg veed, Forfatteren eiendommenlig, men ved det Meget, som i den nyeste Tid er skreven om Sokrates, fremkaldet Idee, den, at betragte Sokrates som den, hvis Hovedbetydning er den, at han har været en Hovedrepræsentant for den Art af Ironie, der er beslægtet med den senere i Grækenland uddannede Skepsis, og synes at have været et naturligt Gjennemgangsled for, gennem Sophisternes Bekæmpelse, at komme til en grundigere Philosophering. Naar det bemærkes, at allerede Schleiermacher, som

bekjendt, har meent, at Sokrates fornemmelig var at betragte som *Dialektiker*, og at han, som saadan, især udøvede sin bekjendte Maieutik eller Jordemoderkonst, maa det nu tilføies, at han dog fornemmelig maa have været Dialektiker i *negativ Retning*, som han jo da, som bekjendt, satte sin Viden i, at han Intet vidste, og sin Konst i at overbevise Andre, især Sophisterne og deres Tilhængere om, at ogsaa *de* Intet vidste, og naar nu hertil Adskilligt lægges, som Hegel især har peget hen paa, saa gjør man sig let fortrolig med vor Forfatters Idee, ifølge hvilken Sokrates fornemmelig har været Mester i Ironien og som saadan især har virket; ja vor Forfatters Idee kunde man endog ønske skarpere gennemført, end det forekommer mig at være skeet med al den Bestræbelse for at kalde Alt frem til dens Opklaring, som vi her hos vor Forfatter see, hvis Arbeide ogsaa derved har faaet et stort Omfang. I det Enkelte kunde man vist ønske, at Eet og Andet, som hører en lavere Stilart til, maatte ved Afhandlingens sidste Gjennemsyn bortskjæres som yppige Skud; men forresten læses Afhandlingen *fra Stilens Side* med Lethed. – Hovedexpositionen af Forfatterens Idee i dens Betydning for Philosophiens Historie findes i 4^{de} Hefte Pag. 26 til 34, hvorpaa jeg her vil hendraage Opmærksomheden. Iøvrigt har Forfatteren ikke indskrænket sig til Sokrates allene, men har i sin Afhandlings anden Hoveddeel omhandlet Ironien i vor Tidsalder med særdeles Hensyn til Brødrene *Shlegel*, *Tiek* og *Solger*. Men Titelen paa Afhandlingen burde uden Tvivl forandres saa, at den lød: Sokrates som Ironiker med Bidrag til en Udvikling af Begrebet Ironie overhovedet, især med Hensyn til den nyeste Tid.

Jeg udbeder mig denne Sag befordret saa, at Forfatteren inden Sommerferiens Begyndelse kunde faae sin Afhandling med Censur tilbage. At den antages, vil der, haaber jeg, ei kunne være Tvivl om. Saa stor den er, læses den dog med Lethed i en ei lang Tid, da Sproget flyder let, og den er saare læselig skreven i kalligraphisk Henseende.

Khavn d. 16^{de} Juni 1841.

F.C. Sibbern

h. a. Dec. fac. philos.*

SK havde under arbejdet med afhandlingen søgt råd hos Madvig, og i den forbindelse havde Madvig læst en del af manuskriptet. Det fremgår af hans votum, der lød således:

I Analogie med et Par foregaaende Tilfælde stemmer jeg for, at Fa cultetet anbefaler Ansøgningen om, at Forfatterens Afhandling modtages paa Dansk. Hvad Afhandlingen selv angaaer, af hvilken jeg kjender et stort Partie tidligere, da bærer den saadant Præg af aandeligt Liv og frisk Tankebevægelse og af fleersidige Studier baade af græsk Literatur og af nyere Philosophie og Æsthetik, at den forekommer mig fuldkommen at qualificere Forf. til Magistergraden; men paa den anden Side laborerer den ikke blot i Compositionen af en vis bred og magelig Løshed, men i selve Begrebsudviklingen af Mangel paa videnskabelig Orden, Form og concentreret Fasthed, der ikke mindst viser sig i Anordningen og Forbindelsen af Afhandlingens to Hovedbestanddele. Fremstillingen lider af en selvbehagelig Jagen efter det Piqvante og Vittige, der ikke saa sjelden slaaer over i det reentud Plat-Smagløse. (En lille Prøve kan den af Decanus med Blyant mærkede Anmærkning i 5.^{te} H. S. 17 fra Enden give og en ditto kan sees 6 H. S. 10, hvor Skjæbnen har villet, at Forf. giver denne Skildring af et stagnerende »Stilleben« for en Tid, der af den franske Revolution allerede var rystet ret vel ud af de gamle Folder.) At de værste (*først skrevet plumpe*) af disse Udvexter borttages, kunde man være fristet til at gjøre til *Betingelse* for Antagelsen, naar ikke Forhandlingen herom var besværlig og kjedsommelig. At yttre et Ønske herom vil efter Forf'ens Individualitet og Forkjerlighed for disse Ingredientser være forgjæves, naar ikke i det Ringeste Decanus seer Afhandlingen efterat den er beskaaren lidt i denne Henseende.

20de Juni 1841.

J.N. Madvig.

Da Sibbern fik afhandlingen tilbage fra Madvig, havde han i mellemtiden fra Universitetsdirektionen (via rektor, fysikeren H.C. Ørsted) modtaget SKs ansøgning om at måtte disputere på dansk. Denne fulgte herefter med afhandlingen rundt til de sidste censorer. Sibbern skrev følgende ledsageord og sendte sagen til de to professorer i græsk, F.C. Petersen og P.O. Brøndsted:

Efterat have modtaget medfølgende Afhandling med nærværende Skrivelse tilbage fra Professor Madvig, til hvem jeg først havde sendt den, fordi han allerede kjendte en Deel af den og saaledes hurtigere kunde afgive en Dom om den, vedlægger jeg nu den imidlertid modtagne mig gennem Rector magn. tilstillede Ansøgning fra Hr Cand. Kierkegaard om at maatte levere Afhandlingen paa Dansk.

Jeg afsender nu denne Sag til de Herrer Professorer i den græske Literatur, af hvilke jeg antager, at een vil tilligemed mig blive opponens ordinarius.

21 Juni 41.

Sibbern

F.C. Petersens votum blev affattet på Regensen, hvor han beklædte embedet som provst, og lød således:

Jeg modtog denne Disputats d. 21^{de} eller 22^{de} Juni og expederer den d. 4^{de} Juli. At jeg uagtet Decani Ønske ikke har kunnet expedere den hurtigere, maae finde sin Retfærdiggjørelse i Disputatsens usædvanlige Omfang og sin Undskyldning deri, at den hos mig er collideret med mange uopsættelige Forretninger. –

For ikke at opholde Sagen længere end aldeles nødvendigt, har jeg indskrænket mig til et hurtigt Giennemsyn, men hvorved jeg dog har kunnet danne mig en Dom om foreliggende Arbeide. Jeg tiltræder mine H^{rr} Collegers (H^r. Prof. Sibberns og Madvigs) Votum, at denne Afhandling kvalificerer Forf. til Magistergraden under Betingelse, at han tilføier latinske Theses, hvorover der disputeres, og hvorved jeg foreslaaer, at der forlanges, at disse Theses saa fuldstændig som muligt angive Disputatsens Hovedmomenter; ligesom det vel ogsaa er en Selvfølge, at disse Theses forelægges til Approbation, inden de trykkes med Disputatsen.

Ved en ordnende og sammentrængende Bearbejdelse vilde dette Skrift vinde meget, men da ogsaa jeg er af den Mening, at en saadan vel ikke vilde opnaaes, da Forf. ifølge sin Personlighed vel hverken kan eller vil foretage en saadan Forandring, maae man vel indskrænke sig til at antyde, hvad der i denne Henseende savnes, men dog andrage paa, at adskillige Udskeielser i den sarkastiske og raillerende Stilart borttages, som upassende i et akademisk Skrift. Det kunde vel overdrages Decanus, som allerede in marg. har noteret de værste Steder af denne Art, at conferere med Forf. herom.

Jeg tiltræder den af Prof. Sibbern foreslaaede Forandring af Titlen. Den ansøgte Tilladelse til at levere Disputatsen paa Dansk vil man vel efter Omstændighederne være enig om at anbefale under de angivne Betingelser.

Reg. d. 4^{de} Juli 1841.

F.C. Petersen.

P.O. Brøndsted afgav følgende votum:

Jeg afsender nærværende betydelige Arbeide af H^r Kierkegaard efter at have havt det ikkun een Dag for mig og uagtet jeg føler stor Tilbøielighed til at læse det Hele med studerende Opmærksomhed. Men naar Ampliss's Decanus vil lade denne vidtløftige Afhandling retournere »inden Sommerferienes Begyndelse« til Forfatteren, saa er der intet andet for, end at lade den gaae med *Velocifère* paa Facultetets Jernbane, jeg mener med dettes hurtigst mulige Befordring, at den betimeligen kan naae sin Bestemmelse, der utilbørligen maatte forsinkes dersom jeg, der just er overlæst med Arbeide for at blive færdig med det Pensum jeg bør udføre inden Sommerferien, vilde beholde dette mærkelige Skrivt indtil jeg havde læst det retteligen. Jeg har imidlertid kiget ind i det paa mange Steder og troer nok at kunne give ogsaa mit Votum for at Afhandlingen bør antages og anbefales, efter foregaaende Exempler, dog med Tilføielse, som i lignende Tilfælde, af latinske Theses, som forelægges Decanus og Facultetet inden de trykkes. – Et nærmere Bekjendtskab med denne Bog maa jeg opsætte indtil den er trykt og Disputationen berammes.

Imidlertid kan jeg ikke tilbageholde det samme Ønske som mine Colleger allerede have yttret, at Amplissimus Decanus ville bestræbe sig for at formaae Forfatteren til at bortskære visse Excrescenser, der endog paa nogle Steder, f. Ex. det af Prof. Madvig paapegte i VI^{te} Hefte Side 10-11, svulme op til virkelige Gevæxter, bære Vidne mod Forf. om, at han stundom ikke modstod en indvortes Fristelse til at overspringe det Gjerde som adskiller baade den rette Ironi og den billige Satire fra platte Overdrivelsers uvederqvægende Gebet. Der ere mange og drøie af den Slags Steder. Skulde et individuelt Liebhaberi til deslige Lækkerheder hindre Forfatteren i at lade sig beraade i denne Henseende, saa faaer man vel at trøste sig med, at det *ikkun* er Facultetets Sag at yde *Indsigten* og *Kundskaberne* Anerkjendelse, men *ingenlunde* at bevirke en bedre Smag hos dem der, ifølge deres Indsigt og Kundskaber, *burde* have en bedre Smag.

Modtaget Mandag Aften d. 5^{te}, afsendt Onsdag Formiddag d. 7^{de} Julij 1841.

Brøndsted.

Sibbern modtog Brøndsteds votum den 7. juli og lod straks sagen gå videre. Efter alt at dømme har Sibbern sendt SKs ansøgning om at måtte indlevere en dansk afhandling såvel som afhandlingen selv til universitetets rektor, H.C. Ørsted, sammen med følgende ledsagebrev stilet til konsistorium:

Efterat de nærmeste vedkommende Professorer i Facultetet, nemlig de tre philologiske Professorer tilligemed mig (Prof. R. Nielsen har ønsket ei at faae den) have havt Hr Candidat Kierkegaards Afhandling om Sokrates som Ironiker til Gjennemlæsning eller Gjennemsyn (tre af os fire have virkelig gennemgaaet denne store men interessante Afhandling heelt), (*tilføjet i marginen*: Den vil paa Tryk uden Tvivl blive paa en Snees Ark,) og de alle ere enige om, saavel, at Afhandlingen antages, som at Forfatterens hermed, tilligemed den medfulgte Directionsskrivelse, tilbagefølgende Ansøgning, om at maatte indlevere den paa Dansk, anbefales, har jeg ikke anseet det for fornødent at lade denne vidtløftige Afhandling circulere videre, forinden det forelagte Spørgsmaal besvares, men troet, i Overeensstemmelse med, hvad der hidtil i lignende Tilfælde er skeet, at kunne tilbagesende Ansøgningen til Consistorium med den Erklæring, at man har været enig om, at *Ansøgningen anbefales* saaledes, at Forfatteren maae forsyne Afhandlingen med *latinske Theses*, der angive dens *Hovedmomenter*, og forelægges vedkommende Professorer til Approbation, forinden de trykkes.

Kjøbenhavn d. 7^{de} Juli 1841. Sibbern

Til

Consistorium*

H.C. Ørsted ville imidlertid ikke uden videre befordre indstillingen videre til konsistorium. Han læste selv afhandlingen og ytrede i et privat brev til Sibbern betænkeligheder, såvel ved dens form som ved det hastværk, hvormed bedømmelsesproceduren skulle gennemføres. Ørsteds udaterede brev lyder:

Tak, kjære Ven og Collega, fordi De vilde lade mig faae Kirkegaards Disputats til Gjennemsyn. Den korte Tid og mange andre Forretninger have indskrænket mig til et yderst flygtigt Bekjendtskab. Endskjønt jeg noksom seer Yttringen af betydelige aandige Kræfter deri, kan jeg dog ikke nægte, at den gjør et overveiende ubehageligt Indtryk paa mig, især ved to Ting, som jeg begge hader, nemlig Vidløftighed og Kunstlerie.

Uagtet jeg ikke tvivler om at denne Disputats fortjener bedre at antages end mange andre, og at Gjennemlæsningen ved Flere ikke vil forandre den allerede fældede Dom, synes det mig dog fra Formens Side nødvendigt at enten Marthensen, som afgaaende constitueret Docent i Philosophien eller Nielsen, som nu er den ene Professor deri, gennemlæste den med. Nielsen kan neppe unddrage sig derfra. At den der leverer en saa lang Disputats ogsaa maa finde sig i at Folk tager Tid til at læse den forstaaer sig.

Deres Brev til Consistorium vil sandsynligvis ogsaa give Anledning til Indsigelser angaaende dette Punkt; jeg sender Dem det derfor underhaanden igjen. Skulde De ikke dele mine Betænkeligheder, beder jeg Dem at sende mig Brevet til Consistorium med Bilag tilbage imorgen eller overmorgen tidligt. Det skal da komme med i næste Portefeuille. N., var allerede udgaaet imorges.

Deres

H.C. Ørsted.

S.T.

Herr Professor

Sibbern

Ridder og Dannebrogsmænd*

Da Rasmus Nielsen, som det fremgik, allerede forinden havde frabedt sig at få SKs afhandling til bedømmelse, sendte Sibbern den da til H.L. Martensen. Han havde siden 1837 holdt forelæsninger over filosofi, men var netop i 1840 blevet ansat ved Det teologiske Fakultet som professor. Martensens votum røber ikke, hvad han senere har meddelt i sine erindringer, at SK formentlig forud for afhandlingens indleverelse opsøgte ham og bad om at måtte oplæse et stykke af manuskriptet. Det var, mener Martensen at huske, en polemik mod Friedrich Schlegels ensidigt æstetiske livsanskuelse.* Men Martensen, der tidligere havde fungeret som SKs privatmanuduktør, brød sig ikke om den omstændelige og manierede stil i det, han hørte, og udtalte kun en kølig anerkendelse. Der synes ikke at være kommet nogen egentlig vejledning ud af SKs besøg. Martensens votum lyder i al korthed:

Da Professor Sibbern har opfordret mig til at afgive Votum i denne Sag, erklærer jeg herved, at jeg tiltræder de allerede udtalte Anskuelser og altsaa stemmer for Afhandlingens Antagelse.

Mandag d. 12^{te} Juli 1841 H. Martensen.

Herefter har Ørsted ekspederet sagen, og den 29. juli 1841 indstillede Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler til kongen, at cand.theol. Kierkegaard fik tilladelse til at erhverve magistergraden ved en afhandling i det danske sprog. Christian VIII underskrev en resolution herom dagen efter,* men først en måned senere kunne konsistorium meddele det filosofiske fakultet og doktoranden, at tilladelsen var givet. Meddelelsen skete i en skrivelse af 28. aug. 1841, stilet til fakultetet og med kopi til SK.*

For SK stod nu tilbage at forfatte og indlevere de latinske teser, hvilket skete inden for en uges tid. Det filosofiske Fakultets dagbog meddeler i en udateret optegnelse mellem den 1. og 10. sept., at tesaerne blev indleveret og den 7. udsendt til professorerne Brøndsted, F.C. Petersen og Madvig.*

Sibbern lod ved udsendelsen tesaerne ledsage af et sammenfoldet folioark, hvorpå han skrev:

Indlagt forelægger jeg mine vedkommende Herrer Colleger Cand. Søren Kierkegaards Theses, der skulle ledsage hans Inaugural-Dissertation, til Antagelse, saafremt man ei vil fordre nogen af dem forandret. Tillige beder jeg mine Herrer være betænkt paa, hvo af Dem der vil paatage sig partes opponentis ordinarii. Jeg bliver den Ene, den Anden maatte vel snarest een af Professorerne i den græske Philologie være, men maaskee dog ogsaa Professor Madvig, som Den, der kjender Afhandlingen bedst, kunde paatage sig det.

Khavn Tirsd. d. 7.^{de} Sept. 1841.

Sibbern

E.S. Herr. Kierkegaard haaber, at kunne faae sin Afhandling saa betids fra Trykken, at han uden Forhastelse kan disputere, inden med 1^{ste} Oct. Examen artium begynder.*

Censorerne Brøndsted, F.C. Petersen og Madvig tilføjede efterhånden deres vota på ledsagearket. Først Brøndsted:

Om nærværende Theses har jeg ikkun to Ting at bemærke; *den ene*, at mig synes Forfatteren gjorde bedst i at udelade N^o I og N^o XV; N^o I fordi den angaaer en delicat Materie, som det vilde blive meget vanskeligt at discutere offentligen uden Anstød; og i Henseende til N^o XV, fordi denne Gjenstands Behandling i et Colloquium paa Latin ufeilbarligen vilde føre til en ufrugtbar Ordstrid der sandsynligvis kom til at dreie sig om hvad Forf. mener med »humana vita«

Det *andet* jeg vilde tage mig den Frihed at bemærke, er, at Forfatteren burde anmodes om at redigere N^o IX noget anderledes; thi da Hensigten med *latinske* Theses ved Siden af en trykt Bog som af gode Grunde ikke kunde skrives paa Latin, jo vel maa være, at opstille Noget, hvorover man kan samtale paa dette Sprog, saa opnaaes denne Hensigt ikke ved at tilbyde en Thesis hvori »substantialitas« »realitas« og »idealitas« ere Hovedmomenterne.

Dersom Disputationen ikke bestemmes førend nogle Dage efter Forelæsnningernes Slutning og til en af de sidste Dage i denne Maaned, da har jeg Intet imod at ansættes som den Ene af Opponentes ordinarii; men bedst var det dog nok at En af mine Herrer Colleger vilde paatage sig dette Hverv, da De nok begge allerede kjende Bogen meget bedre end jeg, som ikke kunde beholde det vidtløftige Manuscript, da det circulerede i Facultetet, længere end een Dag; hvilket Ampliss. Decanus nok vil erindre.

modtaget Tirsdag Aften d. 7^{de}, afsendt Onsdag Morgen d. 8^{de} Sept.^{br} 1841.

Ærbødigst

Brøndsted.

Dernæst F.C. Petersen, hvis datering må være forkert, jf. nedenfor:

Ved H^r Cand. Kierkegaards Theses har jeg intet andet at bemærke, end at N^o XIII vel kunde trænge til en nærmere Redaction. – Til at forlange Udeladelser synes mig ikke at være tilstrækkelig Grund, især da Theses ere saa mange, at der er nok at vælge af. Med Hensyn til N^o IX maae dertil i disse Materier gives Frihed til at benytte de paatalte termini, og Forf. vilde formodentlig svare, at han ikke uden ved vidtløftige og utydelige Omskrivninger kan sætte andre Ord istedet for de brugte. – Da min Collega, H^r. Geheime-Legationsraad Brøndsted under den anførte Betingelse, som efter hvad jeg veed vil gaae i Opfyldelse, er villig til at paatage sig partes opponentis ordinarii, ønsker jeg, dersom ikke Prof. Madvig overtager dette Arbeide, at det bliver saa. Ogsaa mit foreløbige Bekjendtskab med Afhandlingen er saare ringe, og jeg tillader mig at tilføie, at det nok bliver min Tour denne Gang at examinere ved den philologiske Embedsexamen. – Er Forandringen i N^o XII af Forfatteren?

Modtaget og exped. d. 9^{de} Sept. 1841.

F.C. Petersen.

Endelig Madvig:

Jeg har Intet at bemærke med Hensyn til Antageligheden af de forelagte Theses. Da Afhandlingen, hvoraf de ere uddragne, hvad dens philologiske Element angaaer, saa ganske dreier sig om Plato, Aristophanes og Xenophon, tilfalder det vel nærmest mine Herrer Colleger at opponere ex officio, og da jeg denne Sommer har været, er og endnu i nogle Uger vil vedblive at være stærkt medtagen af Arbeide, hvorfra jeg, hvis Leilighed gives, gjerne vilde løsrive mig et Par af de sidste Dage af denne Maaned, saa jeg mig helst fritagen for Oppositions-Pligten ved denne Leilighed. Bliver jeg tilstede og faaer nogenlunde Tid, skal jeg ved at opponere ex auditorio bidrage til Disputationsacten.

den 8^{de} Septbr. 1841.

J.N. Madvig.

Herefter kunne det i fakultetets dagbog, under overskriften »Resolutioner og Expeditioner«, noteres, at tesaerne var blevet returneret den 8. sept.:

De retournerede Dagen efter. De gjorte Bemærkninger meddeelt Kierkegaard mundtligt. Etatsraad Brøndsted bliver den ene, Prof. Sibbern den anden Opponents ordinarius. Den offentlige Disputationsact blev senere berammet til Onsdagen d. 29^{de} Septbr.*

Intet tyder på, at SK har efterkommet den kritik af afhandlingens sproglige form og af tesaerne, som censorerne har rejst. Titlen er ikke blevet ændret efter Sibberns (og F.C. Petersens) forslag, og tesaerne IX og XV i den trykte afhandling rummer netop de ord, som Brøndsted havde anholdt.* Formentlig har SK også i øvrigt stået fast på sit - således som både Madvig og F.C. Petersen på et tidligt tidspunkt forudsagde, at han ville.

Bl var færdig fra trykkeriet den 16. sept. 1841.* Selve disputationsakten fandt sted som berammet og varede syv fulde timer, afbrudt af en to timers middagspause. Det fremgår af den indstilling, som de officielle opponenter, Sibbern og Brøndsted, to dage senere sendte til Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler:*

Onsdagen den 29^{de} September forsvarede Candidat Kierkegaard offentligen paa Latin sin paa Dansk affattede Inaugural-Afhandling: *Om Begrebet Ironie med stadigt Hensyn til Sokrates*, samt de dertil føiede 15 latinske Theses. Opponentens ordinarii vare Undertegnede. Desuden opponerede ex-auditorio: Professor F.C. Petersen, Professor Heiberg, Dr. Kierkegaard (Broder til den Disputerende) Lic. Theol. Dr Beck, Overlærer Dahl, Candidatus magisterii Thue fra Norge, Candidat i Theologien Christens. Disputationen varede fra 10 til 2 Formiddag og 4 til 7 Eftermiddag. Den Aand og Aandsopvakthed, den Dygtighed og dialektiske Færdighed, hvoraf Candidat Kierkegaards Afhandling bærer saa mange Præg, fremlyste ogsaa af hans Forsvar for den, og vi maae ansee ham for aldeles værdig til den attraaede Magisterværdighed, til hvis Confirmation vi nu hermed indstiller ham.

Kjøbenhavn 1 Oct. 1841

Brøndsted F.C. Sibbern

Til den høie kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler.*

Af de syv opponenter ex auditorio var den ene, professor F.C. Petersen, identisk med den F.C. Petersen, der havde deltaget i bedømmelsesarbejdet. Professor Heiberg var digteren J.L. Heiberg, og overlærer (F.P.J.) Dahl var J.N. Madvigs gamle lærer fra Frederiksborg lærde Skole i Hillerød, tidligere docent i filosofi ved universitetet i Kristiania. Lic.theol. & dr.phil. Frederik Beck videreudviklede sin opposition til en anmeldelse af SKs disputats over to numre af *Fædrelandet*, nr. 890, den 29. maj, og nr. 897, den 5. juni 1842. H.J. Thue havde taget filologisk embedseksamen i Kristiania 1840 og var netop 1841 blevet tildelt et stipendium ved Københavns universitet for at studere klassisk mytologi og arkæologi. Cand.theol. C.F. Christens var blevet kandidat samtidig med SK og valgte ligesom han at tilbringe vinteren 1841/42 i Berlin; Christens studerede filosofi og omgikkes en del med SK.

Den 12. okt. 1841 udbad Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler sig kongens bemyndigelse til, at SK måtte blive tildelt magistergraden. Christian VIII underskrev bemyndigelsen på Sorgenfri den 14. okt.,* og direktionen kommunikerede den videre til det filosofiske fakultet den 26. okt.* I fakultetets dagbog, hvor modtagelsen af direktionens skrivelse er nævnt under samme dato, hedder det videre: »Diplomet udstedtes og tilstilledes ham.«* Selve diplommet er dateret den 20. okt.*

5. Udgivelsesmåde

Bl udkom på P.G. Philipsens forlag, men Philipsen fungerede kun som kommissionær, ligesom tilfældet var i de følgende år, da fem hæfter med SKs opbyggelige taler udkom på forlaget.* Forfatteren bar altså selv den økonomiske risiko ved sit forehavende, hvilket er baggrunden for, at han i en artikel i *Fædrelandet* 1842 kan sige, at »Bogen har kostet mig 182 Rbd. 4 Mk. 8 Sk. at udgive«. * Ellers vides, bortset fra udsalgsprisen, intet om bogens økonomi. Oplagets størrelse, salgstal og avance til kommissionæren er ukendt. Blot ved man, at Philipsen for de senere kommissionsbøger beregnede sig en avance på 25% af udsalgsprisen, hvilket også var, hvad SKs anden kommissionær, C.A. Reitzel, normalt tog. *